

A STOCKHOLMI KONGRESSZUS.

Írta: SCHWIMMER RÓZSA.

Befejeztük a legnagyobb kongresszust, amelyet valaha a nők választójoga érdekében rendeztek. Nagy szó, mert a választójogért folyó küzdelem folyamán Berlin, Kopenhága, Amsterdam és London is rendezett már fényesebbnél fényesebb kongresszust. Csak eleven, a társadalom legszélesebb rétegeit intenzíven érdeklő kérdések gyűjthetnek ilyen embertömeget, gyűjthetnek olyan lelkesedést, mint az, amely a stockholmi kongresszust a választójogi mozgalom diadalmas fénypontjává avatta.

Stockholm, a kongresszusok városa, még sohasem látott vendégül ekkora nemzetközi tömeget és előző kongresszusaink egyikét sem tüntette ki a világhírű kiváló asszonyok ekkora száma. Nagyasszonyunk Mrs Chapman Catt, Selma Lagerlöf, Rev. Shaw, Vera Hjelt (finn országgyűlési képviselő és országos iparfelügyelő), Helena Westermarck, dr. Thekla Hultin (finn képviselő), dr. Anna Lozelles (finn képviselő), dr. Christine Bonnevie, a deák-lánynak nézett ifjú norvég egyetemi tanár, aki a kormány hivatalos küldötte Anna Rogstadt képviselő helyett képviselte Norvégiát, dr. Alfrid Borelius a lundi egyetem tudós tanára, a sok világhírű ügyvéd, orvos,

művész, városi tanácsos, államhivatalnok stb. jelenléte magában demonstráció volt annak az állapotnak abszurditása mellett, hogy a választójogot előbb minden haszon-talan suhancnak is megadják, mielőtt azon kezdenének gondolkodni, hogy a Lagerlöfök is részesüljenek ebben a legfontosabb önrendelkezési jogban.

A választójog óriási haladása mellett a kongresszusok a nemzetközi tapasztalatok kicserélésére mind nagyobb időt igényelnek. Egyikünk sem csodálkozott azon, hogy a jun. 9-én kezdett tárgyalásokat 18-ika helyett csak 23-án fejezhetjük be. Igaz, hogy közben két napot demonstrációs kirándulásokra fordított a kongresszus 1300 tagja. A napirenden levő kérdések fontos anyagot szolgáltattak a további küzdelemre.

Először a körül forgott a vita, hogyan szolgáltassanak propaganda-anyagot azok az országok, amelyekben a nők már élnek politikai jogaikkal, hogyan helyesbítsék a róluk terjesztett hamis híreket és mivel szolgálják általában a választójogért még küzdő nőket. Alapos és igen érdekes vita után Miss Marshall azon indítványával szemben, hogy Angliában könyomatost adjanak ki a nőmozgalom nemzetközi híreinek közvetítésére, elfogadták a magyar indítványt, amely a Szövetség hivatalos lapjának szerkesztőjét kötelezi, hogy fontosabb aktualitásokat sürgöny útján közöljön az egyes országok feminista sajtójával. A „választójogi országok” képviselői sorra fogadkoztak, hogy híven kitartanak a mozgalom mellett, amíg minden ország asszonyai velük egyenlő jogokat élveznek. A nők szolidaritásának e gyönyörű kifejezése persze hálás visszhangra talált a küzdő táborban.

A napirend második tárgya is a „választójogi országok” képviselőit szólaltatta meg. Miss Hodge (Ausztrália), Mrs Kate Sheppard (New-Zealand), Vera Hjelt (Finnország), Mrs Betzy Kjelsberg (Norvégia) és Mrs Marcia Townsend (Amerika) bő statisztikai anyaggal felszerelt előadásokkal igazolták, hogy a politikai választójog mindenütt nagyon kedvezően hat a nők gazdasági helyzetének emelésére. Az egyenlő munkáért egyenlő bér elve csak ezekben az országokban tud érvényesülni. Ugyan-

csak szakemberek adták le tapasztalatokon alapuló véleményüket a községi választójog hatásáról. Miss Christal-Macmillan (Anglia), Laufig Asmundson (Island), Climy Dreyer (Dánia) és Jenny Wallersted (Svédország) előadásai szintén igazolták, hogy a nő helyzetére vonatkozó kérdésekben is szigora törvényszerűségek érvényesülnek: kiderült, hogy a községi választójog apró előnyöket hozott ugyan hébekorba az asszonyok egyes csoportjának, de gazdasági helyzetük általános emelésére semmi befolyással nem volt és a politikai választójogot nemesak hogy nem siettette, hanem határozottan hátráltatta. Angliában, ahol még a polgármesteri tisztséget is betölthetik, Amerika számos államában, Svédországban, ahol számos nő városi tanácsos, Dániában és sok más országban a nők politikai küzdelmét parányival sem vitte előbbre. A községi választójog birtokában levő asszonyok hiába sürgették száznál több angol város tanácsával a nők politikai választójogát, Asquith akaratával szemben az egész községi választójog hatástalannak bizonyult.

Élénk érdeklődéssel hallgatták a napirend negyedik pontjának tárgyalását. A vita akörül forgott, milyen eszközökkel lehet a közvéleményt legkönnyebben a választójognak megnyerni és az egyesületek taglétszámát emelni. Amit ebben a vitában tanultunk, azt remélhetőleg alaposan kipróbálhatjuk majd otthon. Itt egyébként megkeli jegyezni, hogy éppen a mi módszerünket tartották mindenfelé kiválóan ügyesnek, célszerűnek és utánzásra méltónak.

(Folytatjuk.)